

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาขุนแม่ลาน้อย อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน การเข้ามามีส่วนร่วมและความพึงพอใจในโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาขุนแม่ลาน้อย อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 แบบสอบถาม ใช้สอบถามผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ ใช้การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียนผู้รับบริการโครงการอาหารกลางวัน

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 6 คน และครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน จำนวน 6 คน รวม 12 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองและนักเรียนผู้รับบริการอาหารกลางวัน รวม 132 คน การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนกับครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน จำนวน 12 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 12 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียน จำนวน 132 คน

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาขุนแม่ลาน้อย อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน สรุปผลได้เป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาขุนแม่ลาน้อย อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน เกี่ยวกับ เพศ ตำแหน่ง อายุ การศึกษาสูงสุด ความรู้และประสบการณ์ การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน และประสบการณ์การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน มีจำนวนทั้งสิ้น 12 คน พบว่า

1.1 ผู้บริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 45 – 54 ปี รองลงมาอยู่ระหว่าง 35 – 44 ปี วุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมากที่สุด รองลงมาปริญญาตรี ความรู้และประสบการณ์การทำงาน 3 ปีขึ้นไปมากที่สุด รองลงมา 2 - 3 ปี ความรู้และประสบการณ์การทำงาน ผู้บริหารทั้งหมดมีความรู้และประสบการณ์การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันมาก่อน ประสบการณ์การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน 5 ปีขึ้นไปมากที่สุด

1.2 ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 25 – 34 ปี รองลงมาอยู่ระหว่าง 35 – 44 ปี วุฒิการศึกษาปริญญาตรีมีมากที่สุด ความรู้และประสบการณ์การทำงาน ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันมากที่สุดไม่มีความรู้และประสบการณ์มาก่อน ประสบการณ์การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน 2 - 3 ปี และ 5 ปีขึ้นไปมากที่สุด

2. ผลการวิจัยข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาขุนแม่ลาน้อย อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า มีปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในภาพรวมระดับปานกลาง มีระดับปัญหาในการปฏิบัติสูงสุดที่แตกต่างกันคือ ผู้บริหารโรงเรียนคิดว่าด้านวัสดุอุปกรณ์เป็นปัญหามากที่สุด ส่วนครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันคิดว่าด้านงบประมาณเป็นปัญหามากที่สุด รองลงมาของผู้บริหารโรงเรียนเป็นด้านงบประมาณ ส่วนของครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันเป็นด้านวัสดุอุปกรณ์ ส่วนด้านอาคารสถานที่และด้านความร่วมมือจากบุคคลภายนอก ทั้งผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันให้ความเห็นสอดคล้องกันว่าเป็นปัญหาลำดับที่ 3 และ 4 ตามลำดับ สำหรับปัญหาในการปฏิบัติระดับต่ำสุดแตกต่างกัน คือ ผู้บริหารโรงเรียนคิดว่าเป็นด้านวิธีดำเนินการ ส่วนครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน คิดว่าเป็นด้านบุคลากร

2.1 ปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนศูนย์เครือข่ายคุณภาพ การศึกษาขุนแม่ลาน้อย อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ด้านบุคลากร มีปัญหาในระดับน้อย โดยข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันมีความเห็นสอดคล้องกัน คือการให้บริการตักอาหารของครูเวรแก่นักเรียนในแต่ละวัน มีความเห็นว่ามีปัญหาในระดับน้อยที่สุด สำหรับการให้ความร่วมมือของคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวัน และการขาดบุคลากรที่จะเป็นแรงงานในการเก็บล้างและทำความสะอาด มีความเห็นว่ามีปัญหาในระดับน้อย ส่วนการขาดบุคลากรด้านการประกอบอาหาร และการขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านคหกรรมศาสตร์หรือโภชนาการ มีความเห็นว่ามีปัญหาในระดับปานกลาง นอกจากนี้ ยังมีข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นแตกต่างกัน คือการจัดตั้งคณะกรรมการโครงการอาหารกลางวัน ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับน้อย ส่วนครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันมีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด ส่วนการขาดบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการจัดทำบัญชีการเงิน เกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด ส่วนครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันมีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับน้อย สำหรับการขาดบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการจัดซื้ออาหารสด อาหารแห้ง และการที่บุคลากรในโรงเรียนมีภารกิจและชั่วโมงสอนมากจนไม่มีเวลาช่วยทำงานด้านการจัดบริการอาหารกลางวัน ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่ามีปัญหาในระดับปานกลางและมาก ส่วนครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันมีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับน้อยและปานกลาง ตามลำดับ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน ด้านบุคลากร พบว่า บุคลากรในโรงเรียนมีน้อยทำให้มีปัญหในการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน บุคลากรในโรงเรียนมีชั่วโมงสอนมากทำให้ไม่มีเวลาในการปฏิบัติงานโครงการอาหารกลางวัน และบุคลากรในโรงเรียนไม่มีความรู้ในด้านการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน

2.2 ปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนศูนย์เครือข่ายคุณภาพ การศึกษาขุนแม่ลาน้อย อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ด้านงบประมาณ มีปัญหาในระดับปานกลาง โดยข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นสอดคล้องกัน คือการจัดทำบัญชีและหลักฐานทางการเงินเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน โดยมีความเห็นว่ามีปัญหาในระดับน้อย และยังพบอีกว่า ราคาสินค้าที่ใช้ในการประกอบอาหารในท้องตลาดสูงขึ้น ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า

มีปัญหาในระดับมาก นอกจากนี้ ยังมีข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นแตกต่างกันคือ การขาดแคลนงบประมาณหมุนเวียนที่จะใช้จ่ายประจำวัน ในการจัดทำอาหาร การจัดหางบประมาณมาสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน และการได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภายนอกเช่น การได้รับบริจาค เป็นต้น ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง ส่วนครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับมาก

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน ด้านงบประมาณ พบว่า งบประมาณที่โรงเรียนได้รับจัดสรรไม่เพียงพอ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรส่งมาถึง โรงเรียนล่าช้าและวัสดุในการประกอบอาหารมีราคาแพง

2.3 ปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนศูนย์เครือข่ายคุณภาพ การศึกษาขุนแม่ลาน้อย อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ด้านอาคารสถานที่ มีปัญหาในระดับปานกลาง สำหรับปัญหาแสงสว่างในสถานที่ประกอบกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า มีปัญหาในระดับน้อย ยกเว้น การขาดสถานที่สำหรับเก็บอาหารสดที่เหลือใช้ในแต่ละวัน ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง ส่วนครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับมาก นอกจากนี้การขาดสถานที่ในการให้การศึกษาเรื่องโภชนาการแก่นักเรียน เช่น สถานที่ติดแผ่นภาพ เป็นต้น ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับน้อย ส่วนครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน ด้านอาคารสถานที่ พบว่า สถานที่ในการประกอบอาหารไม่เหมาะสม คับแคบ และไม่ถูกสุขลักษณะโต๊ะและม้านั่งไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ทำให้นักเรียนบางส่วนต้องไปรับประทานอาหารข้างนอกโรงอาหาร และขาดสถานที่ในการเก็บอาหาร

2.4 ปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนศูนย์เครือข่ายคุณภาพ การศึกษาขุนแม่ลาน้อย อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ด้านวัสดุอุปกรณ์ มีปัญหาในระดับปานกลาง โดยข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นสอดคล้องกันคือ การขาดแคลนภาชนะสำหรับใส่น้ำดื่ม มีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับมาก สำหรับการขาดแคลนอุปกรณ์การรับประทานอาหาร เช่น จาน ช้อน เป็นต้น และการจัดวางอุปกรณ์เครื่องครัวที่ใช้ในการประกอบอาหารกลางวัน มีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง ยกเว้นการขาดแคลน

อุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาหาร ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับมาก ส่วนครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน ด้านวัสดุอุปกรณ์ พบว่า ขาดแคลนภาชนะสำหรับใส่น้ำดื่ม ขาดแคลนภาชนะในการประกอบอาหารและภาชนะสำหรับใส่อาหารไม่เพียงพอ

2.5 ปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาขุนแม่ลาน้อย อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ด้านวิธีดำเนินการ มีปัญหาในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีปัญหาในการปฏิบัติสูงที่สุด ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันให้ความเห็นสอดคล้องกัน คือ เรื่องการดำเนินการจัดทำหรือให้บริการอาหารกลางวันแก่คณะนักเรียน ปัญหารองลงมา ผู้บริหารโรงเรียนคิดว่าเป็นเรื่อง การประเมินโครงการเมื่อสิ้นปีการศึกษาเพื่อหาแนวทางพัฒนาโครงการ ส่วนครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน คิดว่าเป็นเรื่องการศึกษาและสำรวจข้อมูลโครงการอาหารกลางวัน การกำหนดแนวทางวิธีการและรูปแบบการปฏิบัติโครงการ และการสรุปและรายงานผลการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ข้อที่มีปัญหาในการปฏิบัติต่ำสุด ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันให้ความเห็นสอดคล้องกัน คือการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการอาหารกลางวัน

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน ด้านวิธีดำเนินการ พบว่าโรงเรียนยังไม่มีกำหนดแนวทางวิธีการและรูปแบบการปฏิบัติโครงการที่ชัดเจน โรงเรียนควรมีการประเมินผลโครงการ เมื่อสิ้นปีการศึกษา และโรงเรียนไม่มีการประชุมวางแผนการดำเนินงานร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง

2.6 ปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาขุนแม่ลาน้อย อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นแตกต่างกันในด้านความร่วมมือจากบุคคลภายนอก คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับน้อย ส่วนครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง โดยมีความเห็นสอดคล้องกันในข้อที่ว่า ผู้ปกครองไม่เข้าใจและไม่ให้ความร่วมมือในการร่วมโครงการอาหารกลางวัน และผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนยังไม่เห็นความสำคัญของโครงการอาหารกลางวันแก่นักเรียน มีปัญหาในระดับปานกลาง สำหรับองค์กรในท้องถิ่นไม่ให้ความร่วมมือในการจัดหางบประมาณมาสนับสนุน มีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับน้อย นอกจากนี้ยังมีข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันมีความเห็นแตกต่างกัน คือ การขาดการเอาใจใส่ติดตาม ให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง ส่วนครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับมาก และการเปิดโอกาสให้นักเรียน ผู้ปกครองเสนอความคิดเห็นเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาโครงการอาหารกลางวัน ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับน้อย ส่วนครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน ด้านความร่วมมือจากบุคคลภายนอก พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนไม่ให้ความสนใจในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ผู้ปกครองมีฐานะยากจน ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือเท่าที่ควรและขาดการเอาใจใส่ติดตามให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำหรับผลการวิจัยข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษานูแม่ตานน้อย อำเภอแม่ตานน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียน สรุปผลได้ดังนี้

แนวทางการพัฒนาด้านบุคลากร คือควรมีการจัดอัตรากำลังครูให้เหมาะสมกับโรงเรียน และขอความร่วมมือจากชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการอาหารกลางวัน เช่นผู้ปกครองอาจมีการหมุนเวียนมาช่วยทำอาหารวันละ 2 ท่าน ก็จะเป็นการช่วยลดภาระของครู เพื่อที่จะได้นำเวลามาทำการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและควรมีการอบรมครูเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันเพื่อจะเป็นการส่งเสริมโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แนวทางการพัฒนาด้านงบประมาณ คือการจัดสรรงบประมาณควรพิจารณาตามสภาพของโรงเรียนแต่ละแห่ง โดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล นอกจากนั้นโรงเรียนควรหาเงินทุนเพิ่มหรือทดแทนส่วนที่หมดไป โดยอาจขอรับบริจาคจากองค์กรต่างๆ และเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรของโรงเรียนให้มากขึ้นเพื่อขาย และนำมาประกอบอาหารกลางวันเพื่อลดงบประมาณอีกทางหนึ่งด้วย

แนวทางการพัฒนาด้านอาคารสถานที่ คือควรจัดตั้งงบประมาณเพื่อสร้างโรงอาหารให้เหมาะสมเพียงพอกับความต้องการของโรงเรียน โดยขอความร่วมมือจากผู้ปกครองนักเรียนในการก่อสร้าง เพื่อโรงเรียนจะได้ใช้ให้เกิดประโยชน์กับการดำเนินโครงการอาหารกลางวันให้มากที่สุด

แนวทางการพัฒนาด้านวัสดุอุปกรณ์ คือโรงเรียนควรจัดภาชนะสำหรับใส่น้ำดื่มให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน โดยโรงเรียนอาจนำงบประมาณในส่วนของการโครงการอาหารกลางวันมา

จัดซื้อและมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการนำไปใช้และการทำความสะอาดให้สะอาดอยู่เสมอ โรงเรียนควรมีการจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบอาหารให้เป็นระบบ เพื่อให้ง่ายต่อการใช้

แนวทางการพัฒนาด้านวิธีดำเนินการ คือควรมีการกำหนดแนวทางวิธีการและรูปแบบการปฏิบัติโครงการอาหารกลางวันให้ชัดเจนมีการประชุมวางแผนการดำเนินงานร่วมกับผู้เกี่ยวข้องและควรมีการประเมินและสรุปโครงการเมื่อสิ้นปีการศึกษาเพื่อหาแนวทางพัฒนาและปรับปรุงโครงการให้มีประสิทธิภาพและสามารถเผยแพร่ผลการดำเนินงานสำหรับโรงเรียนอื่นๆ ต่อไป

แนวทางการพัฒนาด้านความร่วมมือจากบุคคลภายนอก คือโรงเรียนควรพยายามให้ชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการอาหารกลางวัน ควรมีส่วนในการเตรียมกลุ่มและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดโครงการอาหารกลางวัน เช่น ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการจัดและประกอบอาหารกลางวัน ขอบริจาคผลผลิตทางการเกษตรเพื่อนำมาประกอบอาหารกลางวัน

ผู้ปกครองนักเรียนยังให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน โดยให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการบริหารจัดการในเรื่องความเหมาะสม และเพียงพอของสถานที่รับประทานอาหารรวมทั้งควรประชาสัมพันธ์ถึงประโยชน์ของการรับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ โทษของการขาดสารอาหาร และโรคที่เกิดจากการขาดสารอาหาร เพื่อลดปัญหาการเลือกรับประทานอาหารของนักเรียน ควรสอดแทรกการเรียนการสอนเรื่องมารยาทในการรับประทานอาหารเข้าไปในชีวิตประจำวัน ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและฝึกฝนจนเป็นนิสัยต่อไป และโรงเรียนควรมีการปลูกผักสวนครัวให้กับนักเรียน เพื่อเป็นอาหารกลางวันเสริมให้กับนักเรียน

นอกจากนี้นักเรียนยังให้ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน โดยให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการจัดรายการอาหารกลางวันในแต่ละวันให้หลากหลาย ครบ 5 หมู่ และเพียงพอกับจำนวนนักเรียน รวมทั้งควรมีการจัดสถานที่ประกอบอาหารและรับประทานอาหารให้ถูกสุขลักษณะควรให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน และควรจัดกิจกรรมอาหารกลางวันให้มีอาหารเสริม เช่น ของหวาน ผลไม้ เป็นต้น

ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลด้านการเข้ามามีส่วนร่วมและความพึงพอใจในโครงการอาหารกลางวันของผู้ปกครองและนักเรียน โรงเรียนศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาขุนแม่ลาน้อย อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามทัศนะนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนสรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลด้านการเข้ามามีส่วนร่วมและความพึงพอใจในโครงการอาหารกลางวันของผู้ปกครองนักเรียน พบว่า การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ผู้ปกครองทุกคนให้ความเห็นสอดคล้องกันว่าเห็นด้วยอย่างยิ่งที่โรงเรียนจัดโครงการอาหารกลางวันบริการให้กับบุตรหลานของตนและถือว่าการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองที่ต้องออกจากบ้านไปทำงานแต่เช้า ส่วนในเรื่องการสนับสนุนงบประมาณของผู้ปกครองให้กับทางโรงเรียนคงเป็นไปได้ยากเพราะผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ที่จะให้ความช่วยเหลือทางโรงเรียนได้ก็คงจะเป็นในด้านแรงงานที่มาช่วยโรงเรียนทำภารกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการอาหารกลางวันและงานอื่นๆ โดยผู้ปกครองยังให้ข้อเสนอแนะในเรื่องการปลูกผักสวนครัวในโรงเรียนเพื่อให้ให้นักเรียนได้รับประทานเป็นอาหารกลางวัน นอกจากนี้ผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่ยังช่วยกันบริจาคสิ่งของเช่น พริกแห้ง พืชที่ปลูกตามฤดูกาล ให้กับโรงเรียนซึ่งก็เป็นการลดงบประมาณที่โรงเรียนต้องใช้อีกทางหนึ่ง

2. ผลการวิจัยข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลด้านการเข้ามามีส่วนร่วมและความพึงพอใจในโครงการอาหารกลางวันของนักเรียน พบว่า การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนนักเรียนทุกคนให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า นักเรียนมีความพึงพอใจและเห็นความสำคัญของโครงการอาหารกลางวัน ที่ทำให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์และไม่เสียเงิน โครงการอาหารกลางวันช่วยให้เด็กนักเรียนได้รับประทานอาหารครบทุกคนทุกวัน ช่วยให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่า ครบ 5 หมู่ ถูกสุขลักษณะ เพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย นอกจากนั้นยังช่วยพัฒนาสุขนิสัยที่ดี ในการรับประทานอาหารกลางวันของเด็กนักเรียน โดยนักเรียนมีการกล่าวคำพิจารณาอาหารทุกครั้ง และฝึกให้นักเรียนเป็นคนที่มีความตรงต่อเวลา และมีระเบียบวินัยในการรอรับอาหาร โดยแต่ละโรงเรียนมีการกำหนดระยะเวลารับประทานอาหาร คือ นักเรียนระดับอนุบาล รับประทานอาหารเวลา 11.00 น. นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 1 ช่วงชั้นที่ 2 และช่วงชั้นที่ 3 รับประทานอาหารเวลา 12.00 น. นักเรียนได้มีส่วนร่วมช่วยในการประกอบอาหารในแต่ละวันโดยมีการแบ่งเวรรับผิดชอบในการประกอบอาหารตอนเช้าของแต่ละวันและมีการปลูกผักสวนครัว เลี้ยงปลา เพื่อใช้ในโครงการอาหารกลางวันอีกด้วย

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาขุนแม่ลาน้อย อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้วิจัยแยกอภิปรายผล ดังนี้

ปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาขุนแม่ลาน้อย อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน อาจอภิปรายได้ดังนี้

ปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาขุนแม่ลาน้อย อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน พบว่า ปัญหาในการปฏิบัติอยู่ในภาพรวมระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนอาจมีปัญหที่แตกต่างกันออกไปตามบริบทและสภาพทั่วไปของโรงเรียน ปัญหาในด้านต่างๆ เช่น สถานที่ไม่เพียงพอ งบประมาณมีน้อย วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือในการประกอบอาหารไม่เพียงพอ ขาดแคลนบุคลากร นักเรียน และผู้ปกครองยากจน ซึ่งนับว่าเป็นอุปสรรคอย่างมากในการจัดโครงการอาหารกลางวัน โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก แต่โรงเรียนส่วนใหญ่ก็ยังมี การจัดโครงการอาหารกลางวันให้นักเรียนถึงแม้ว่าการดำเนินงานด้านโครงการอาหารกลางวันของบางโรงเรียนยังไม่สามารถจัดโครงการอาหารกลางวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลแต่ผู้บริหารส่วนใหญ่ยังเห็นด้วยกับการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านในภาพรวมของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาขุนแม่ลาน้อย อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีปัญหาเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. ด้านวัสดุอุปกรณ์ พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นสอดคล้องกันคือ การขาดแคลนภาชนะสำหรับใส่น้ำดื่ม โดยมีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทางโรงเรียนไม่มีงบประมาณในการจัดซื้อจึงทำให้ขาดภาชนะสำหรับใส่น้ำดื่ม ดังคำกล่าวของ ไพฑูรย์ พุทธรังค์ (2542:110) ที่ว่า โรงเรียนต้องดำเนินการจัดหาภาชนะสำหรับใส่น้ำดื่ม สำหรับเด็กนักเรียนเพราะน้ำเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งต่อชีวิตและการเจริญเติบโตของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเลิศ เสนียังค์ ณ อยุรยา (2527:196) ที่พบว่า สภาพการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนส่วนใหญ่ภาชนะใส่น้ำดื่มไม่เพียงพอ

กับจำนวนนักเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนควรจัดภาชนะใส่เครื่องดื่มให้นักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้ดื่มน้ำที่สะอาด และถูกสุขลักษณะ

ส่วนปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์การรับประทานอาหาร เช่น จาน ช้อน เป็นต้น และการจัดวางอุปกรณ์เครื่องครัวที่ใช้ในการประกอบอาหารกลางวัน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนจัดอาหารกลางวันให้นักเรียนในรูปแบบอาหารเพิ่มเติม เป็นรูปแบบการจัดอาหารกลางวันให้นักเรียนนำมาจากบ้านแล้วทางโรงเรียนจัดทำอาหารคาว (กับข้าว) หรืออาหารหวาน (ขนม) เพิ่มเติมให้ เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าตามหลักโภชนาการ และได้สารอาหารครบถ้วน เช่น วิธีการให้นักเรียนนำข้าวและอาหารแห้งมาจากบ้าน โรงเรียนจัดอาหารประเภทแกงและผักผักเพิ่มเติม เป็นต้น โดยส่วนใหญ่เด็กนักเรียนก็จะเตรียมข้าว จาน 1 ใบ และช้อน 1 คัน มาโรงเรียนทุกวัน โดยที่โรงเรียนไม่ต้องเตรียมให้กับนักเรียน จึงเป็นการลดงบประมาณที่โรงเรียนต้องจัดซื้ออุปกรณ์การรับประทานอาหารซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของถนัด จำกลาง (2542) ที่ว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดอาหารกลางวันในรูปแบบอาหารเพิ่มเติมและมีอุปกรณ์ใช้ในการจัด กิจกรรมอาหารกลางวันเพียงพอและยังสอดคล้องกับ พงศ์ศิริ แก้วอำย์ (2540) ที่พบว่าเครื่องมือ เครื่องใช้ ภาชนะใส่อาหาร ทุกโรงเรียนมีพอใช้ตามความต้องการ

นอกจากนี้ปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการประกอบอาหาร ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับมาก ส่วนครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารโรงเรียนเห็นความสำคัญของวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการประกอบอาหาร โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน โดยเห็นว่า มีปริมาณไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ขาดอุปกรณ์ในการประกอบอาหาร เช่น หม้อ กระทะ ตะหลิว ทัพพี ถังน้ำ ที่จำเป็นในการที่จะนำไปประกอบอาหารกลางวันให้กับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเลิศ เสนียังส์ ณ อยุธยา (2527:127) ที่พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ไม่เพียงพอ ซึ่งมาจากสาเหตุต่างๆ คือ ไม่มีทุนจัดซื้อ ขาดดุเสียหายและสูญหาย ทางโรงเรียนไม่มีงบประมาณสำหรับจัดซื้อทดแทน แต่ในความจริงระเบียบของการพัสดุได้ให้โอกาสทางโรงเรียนสามารถใช้งบประมาณส่วนที่เป็นวัสดุประจำโรงเรียนสามารถจัดซื้อเพิ่มเติมได้ในลักษณะเป็นวัสดุการสอน

2. ด้านงบประมาณ พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันโดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง โดยปัญหาราคาสินค้าที่ใช้ในการประกอบอาหารในท้องตลาดสูงขึ้น ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า มีปัญหาในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ปัจจุบันเป็นยุคที่เศรษฐกิจไม่ดี สินค้า

ที่ใช้ประกอบอาหารในท้องตลาดมีราคาสูงขึ้น อีกทั้งยังมีปัญหาในเรื่องการคมนาคม จึงทำให้การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันประสบปัญหา

ปัญหาที่ทั้งผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นสอดคล้องกันอีกปัญหาหนึ่งว่า มีปัญหาในระดับน้อย คือ การจัดทำบัญชีและหลักฐานทางการเงินเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนจำเป็นต้องมีการจัดทำบัญชีและหลักฐานทางการเงินให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ปัญหาเรื่องนี้จึงมีน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ถนอมศรี คงทน (2540) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีปัญหาและอุปสรรคน้อยที่โรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคน้อยเพราะโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินโครงการอาหารกลางวันเอง โรงเรียนมีคณะกรรมการ โรงเรียนร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผนในการดำเนินโครงการอาหารกลางวัน มีการจัดทำบัญชีและหลักฐานทางการเงินเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณะ ธารพร (2546) พบว่า การเงินงบประมาณ และการจัดทำบัญชี โรงเรียนได้รับอุดหนุนจากต้นสังกัดส่วนใหญ่เป็นเงินสด ด้านการดำเนินงาน มีคณะกรรมการในการดำเนินงาน ทำให้ปัญหาด้านนี้อยู่ในระดับน้อย

นอกจากนี้ยังมีข้อที่ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นแตกต่างกันคือ การขาดแคลนงบประมาณหมุนเวียนที่จะใช้จ่ายประจำวันในการจัดทำอาหาร โดยผู้บริหาร โรงเรียน มีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง ส่วนครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับมาก แต่เมื่อสรุปในภาพรวมแล้ว การขาดแคลนงบประมาณหมุนเวียนที่จะใช้จ่ายประจำวันในการจัดทำอาหารเป็นปัญหาในการปฏิบัติอันดับแรก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันเห็นว่างบประมาณ มีความสำคัญในการที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาโครงการอาหารกลางวันให้ประสบผลสำเร็จ เพราะงบประมาณและเงินเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับการบริหารงานทุกอย่าง รวมทั้งการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนด้วย ดังนั้นถ้างบประมาณมีไม่เพียงพอในการบริหารจัดการย่อมมีผลต่อโครงการอาหารกลางวันที่จะทำให้ประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สืบพงษ์ แสนยาเกียรติคุณ (2537) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน ด้านเงินทุนและเงินที่จะใช้จ่ายในโครงการ โรงเรียนขาดแคลนเงินหมุนเวียนที่จะใช้จ่ายประจำวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพบุลย์ พุททวงศ์ (2542:119) ที่พบว่า งบประมาณที่โรงเรียนได้รับจัดสรรไม่เพียงพอแก่การจัดอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการและมีปริมาณที่เพียงพอต่อส่งผลให้การพัฒนาทางด้านร่างกายและสติปัญญาของนักเรียนไม่ดีเท่าที่ควร ดังนั้นผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันต้องเอาใจใส่และมีความเสียสละในการดำเนินงานในสภาพที่งบประมาณมีจำกัดเป็นไปด้วยความราบรื่น ประสบผลสำเร็จ ซึ่งคล้ายกับการศึกษาของ

วิภาวี เกียรติศิริ (2528:56-61) ที่พบว่า เมื่อนักเรียนยากจนที่โรงเรียนมีมาก ควรมีการเพิ่มงบประมาณให้กับโรงเรียนตามภาวะเศรษฐกิจและชุมชน และควรช่วยเหลือสนับสนุนด้านงบประมาณและถนัด จ่ากลาง (2542) พบว่า มีงบประมาณไม่เพียงพอและต่อเนื่องในการดำเนินโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งคล้ายกับ พงศ์ศิริ แก้วอ้าย (2540) ที่ว่าโครงการอาหารกลางวันขาดงบประมาณและ ทางราชการจัดสรรงบประมาณล่าช้า

ส่วนปัญหาการจัดหางบประมาณมาสนับสนุนโครงการอาหารกลางวัน และการได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภายนอกเช่น การได้รับบริจาค เป็นต้น ผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง ส่วนครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ส่วนใหญ่ผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้ติดต่อ ประสานงานในการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกในการจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน อาจทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมองปัญหาในข้อนี้น้อยกว่าครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งการขาดแคลนงบประมาณที่จะสนับสนุนโครงการอาหารกลางวันจะส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ เพราะงบประมาณที่โรงเรียนได้รับจัดสรรอาจจะไม่เพียงพอในการบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เด็กนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สืบพงษ์ แสนยาเกียรติคุณ (2537) ที่ว่า ควรจัดตั้งมูลนิธิโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน โดยการขอบริจาค จัดงานการกุศลต่างๆ กับชาวบ้าน และจัดทำโครงการอาหารกลางวันเสนอไปขอความช่วยเหลือจากองค์กรเอกชน มูลนิธิ ธนาคาร หรือโครงการเด็กยากจนต่างๆ

3. ด้านอาคารสถานที่ พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า มีปัญหาระดับปานกลาง คือการจัดสถานที่ในการประกอบอาหารสะอาด สะดวก ปลอดภัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ เขียมดี (2536:182) เรื่อง “การบริหารโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดพิจิตร” พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กส่วนมากไม่มีโรงอาหาร โรงครัว แต่ได้ใช้อาคารสถานที่อื่นๆ มาทดแทน อันได้แก่ อาคารเอนกประสงค์ โรงฝึกงาน ใต้ถุนอาคารเรียน บ้านพักครู ใต้ร่มไม้ เป็นต้น เหตุผลที่โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีโรงอาหารเพราะโรงเรียนเหล่านั้นเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนน้อยไม่เพียงพอที่จะรับพิจารณาทางด้านงบประมาณให้สร้างได้ ซึ่งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเลิศ เสนียังค์ ณ อุษยา (2527: 85) พบว่า การจัดสถานที่ในการประกอบอาหารและสถานที่สำหรับจัดเก็บและล้างภาชนะอยู่ในลักษณะไม่ถูกสุขลักษณะและคับแคบ

นอกจากนี้ปัญหาการจัดสถานที่ให้นักเรียนนั่งรับประทานอาหาร ทั้งผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า มีปัญหาระดับ ปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนอาจจะไม่มีความพร้อมในด้านสถานที่เพราะเป็นโรงเรียน ขนาดเล็ก ส่วนมากไม่มีโรงอาหาร โรงครัว แต่ได้ใช้อาคารสถานที่อื่นๆมาทดแทน อันได้แก่ อาคาร เอนกประสงค์ ได้ทุนอาคารเรียน บ้านพักครู อีกทั้งจำนวนของนักเรียนมีไม่มาก จึงทำให้การจัด สถานที่ให้นักเรียนนั่งรับประทานอาหาร ไม่มีปัญหาเท่าที่ควร

สำหรับปัญหาแสงสว่างในสถานที่ประกอบกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน ทั้งผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า มีปัญหาระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาหารและทำกิจกรรมของ โครงการอาหารกลางวัน ในสถานที่ที่มีแสงสว่างเพียงพอ จึงทำให้ไม่มีปัญหาในการประกอบ กิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สืบพงษ์ แสนยาเกียรติคุณ (2537) ที่พบว่า ปัญหาแสงสว่างไม่เพียงพอในสถานที่ประกอบกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน ระดับ ปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ส่วนปัญหาที่ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นแตกต่างกัน คือปัญหาการขาดสถานที่สำหรับเก็บอาหารสดที่เหลือใช้ในแต่ละวัน ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง ส่วนครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหาร กลางวัน มีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหาร กลางวันส่วนใหญ่เป็นห่วงในเรื่องการเก็บรักษาอาหารสดที่เหลือใช้ในแต่ละวัน อาจเป็นเพราะ โรงเรียนอยู่ห่างไกล การคมนาคมค่อนข้างลำบากซึ่งส่วนใหญ่ทางโรงเรียนจะจัดซื้ออาหารแห้ง มาเก็บไว้ที่โรงเรียน โดยจะเก็บไว้ได้นาน แต่ในบางครั้งจำเป็นต้องซื้ออาหารสดก็จะมีปัญหา การจัดเก็บ ส่วนใหญ่จะฝากไว้กับร้านค้าหรือบ้านผู้ปกครองที่มีตู้เย็น ซึ่งสอดคล้องกับ ไพบุลย์ พุทธวงศ์ (2542:108) ได้กล่าวถึงสถานที่ในการเก็บอาหารสดอาหารแห้ง พบว่า โรงเรียนส่วนมากซื้อใช้ให้ หมดในแต่ละวันเพื่อแก้ปัญหาไม่มีที่เก็บอาหารสด ส่วนอาหารแห้งโรงเรียนส่วนมากมีตู้สำหรับ เก็บโดยเฉพาะ บางโรงเรียนเก็บไว้ในห้องพักครู บางโรงเรียนฝากไว้บ้านพักครู

นอกจากนี้ การขาดสถานที่ในการให้การศึกษาเรื่องโภชนาการแก่นักเรียน เช่น สถานที่ฝึกฝนภาพ เป็นต้น ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับน้อย ส่วนครู ผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันมีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็น เพราะถึงแม้โรงเรียนอาจจะไม่มีความพร้อมในด้านสถานที่เพราะเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก แต่ได้ ใช้อาคารสถานที่อื่นๆ มาทดแทน อันได้แก่ อาคารเอนกประสงค์ โรงฝึกงาน ได้ทุนอาคารเรียน บ้านพักครู ได้ให้การศึกษาในเรื่องโภชนาการแก่นักเรียน ทุกโรงเรียนมีการปฏิบัติโดยได้ติดโปสเตอร์

ให้ความรู้ในเรื่องของอาหารหลัก 5 หมู่ ผลจากการขาดสารอาหาร และได้มีการสอดแทรกในเรื่องของการประกอบอาหารให้ถูกสุขลักษณะ รวมทั้งมารยาทในการรับประทานอาหาร เพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย สมนึก เสียงหวาน (2551) ที่ว่า โครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนมีการให้ความรู้ด้านต่าง ๆ แก่นักเรียน เช่น มารยาทในการรับประทานอาหาร และมีการประชาสัมพันธ์ถึงประโยชน์ของการรับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ โทษของการขาดสารอาหาร และโรคที่เกิดจากการขาดสารอาหารเพื่อลดปัญหาการเลือกรับประทานอาหารของนักเรียน

4. ด้านความร่วมมือจากบุคคลภายนอก พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน โดยรวมผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นแตกต่างกัน คือผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับน้อย ส่วนครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง แต่ยังมีปัญหารายข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นสอดคล้องกัน คือผู้ปกครองไม่เข้าใจและไม่ให้ความร่วมมือในการร่วมโครงการอาหารกลางวัน และผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนยังไม่เห็นความสำคัญของโครงการอาหารกลางวันแก่นักเรียน มีปัญหาในระดับปานกลาง ดังนั้นทางโรงเรียนต้องให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการเพราะการดำเนินโครงการใดๆ ก็ตาม ไม่มีใครสามารถทำได้สำเร็จถ้าขาดความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้อง โรงเรียนจึงควรตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการอาหารกลางวัน ดังที่อดีตรองเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เถลิ้ม บุญธรรมเจริญ (2527: 26) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนว่าต้องการความร่วมมือของชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมเป็นกรรมการดำเนินงานเพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนเป็นเจ้าของโครงการร่วมกับโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของสีปงษ์ แสนยาเกียรติคุณ (2537:90) ได้กล่าวว่า โรงเรียนควรพยายามให้ชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนควรมีส่วนในการเตรียมกลุ่มพลังต่างๆ ในชุมชน ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มแม่บ้านอาสาสมัคร เพื่อให้เกิดความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดโครงการอาหารกลางวัน เช่น ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการจัดและประกอบอาหารกลางวัน ขอบริจาคผลผลิตทางการเกษตรเพื่อนำมาประกอบอาหารกลางวัน สอดคล้องกับถนัด จ่ากลาง (2542) ที่ว่า โรงเรียนควรจัดตั้งกองทุน ให้ผู้ปกครองช่วยจ่ายเงินสมทบค่าอาหาร กลางวัน หรือเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ และควรนำผลผลิตทางการเกษตรมาใช้ในการจัดอาหาร กลางวันมากขึ้น นอกจากนี้ทางโรงเรียนควรจัดให้มีการประเมินโครงการดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ปัญหาองค์กรในท้องถิ่นไม่ให้ความร่วมมือในการจัดหางบประมาณ มาสนับสนุน ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นสอดคล้อง กันว่า มีปัญหาระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในปัจจุบันโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงทำให้ในข้อนี้มีปัญหาในการ ปฏิบัติน้อย โดยที่ ศรีศักดิ์ สุนทรไชย และคณะ (2548) ได้กล่าวว่า แนวทางความร่วมมือใน โครงการอาหารกลางวัน คือโรงเรียนต้องการความร่วมมือกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียนโดยมี คณะกรรมการดำเนินโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนเป็นผู้กำหนดแนวทางในการบริหาร เน้นการมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนในการร่วมกันเฝ้าระวังปัญหาโภชนาการบกพร่องและ โภชนาการเกินนอกจากบทบาทหน้าที่ของครูอนามัย โดยสร้างแนวคิดว่า บทบาทการเฝ้าระวังทาง โภชนาการเป็นเรื่องของครูที่จะต้องดูแลนักเรียนในห้องเรียนของตนเอง ให้ความรู้แก่นักเรียนเรื่อง การบริโภคอาหารเพื่อให้นักเรียนตื่นตัวและตระหนักถึงปัญหาสุขภาพของตนเอง เผยแพร่ข้อมูลให้ ผู้ปกครองได้รับทราบเพื่อจะได้ร่วมกันเฝ้าระวังปัญหาโภชนาการของนักเรียนในปกครอง การดำเนินการโครงการควรมีการร่วมมือกันระหว่าง 4 ภาคี ได้แก่ ครูและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อปรับปรุงภาวะ โภชนาการของนักเรียน เพราะปัญหาโภชนาการเป็นปัญหาที่ครอบคลุมการรับประทานอาหารของ นักเรียนทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน อย่างไรก็ตามโครงการยังต้องการการสนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติม จากรัฐบาล โดยเฉพาะโรงเรียนที่มีทรัพยากรจำกัด และนักเรียนมีครอบครัวที่มีฐานะยากจน นอกจากนี้สิปปพงษ์ แสนยาเกียรติคุณ (2537:82) ได้กล่าวว่า ปัจจัยเกี่ยวกับการติดต่อขอความ ร่วมมือจากบุคคลภายนอก พบว่า การขอความร่วมมือจากบุคคลภายนอกนั้นแทบจะไม่มีปัญหา จะมีปัญหาอยู่อย่างเดียวคือ ประชาชนมีฐานะยากจนไม่สามารถให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน เท่าที่ควร

ปัญหาที่ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความ คิดเห็นแตกต่างกัน คือ การขาดการเอาใจใส่ติดตาม ให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง ส่วนครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหาร กลางวัน มีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ส่วนใหญ่ผู้บริหาร โรงเรียนจะเป็นผู้ติดตามและประเมินผลของโครงการ ส่งไปยังหน่วยงานต้นสังกัด จึงทำให้ผู้บริหาร โรงเรียนมองปัญหาในข้อนี้น้อยกว่าครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งการที่โครงการ อาหารกลางวันจะดำเนินไปได้ด้วยดีนั้น โรงเรียนจำเป็นต้องมีการติดต่อขอความร่วมมือจาก ผู้ปกครองนักเรียน องค์กรในชุมชน หน่วยงานเอกชน หรือของรัฐที่อยู่ใกล้กับชุมชนนั้น จากการ สอบถามครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เข้ามาช่วย

สนับสนุนโครงการอาหารกลางวันแต่ยังขาดการติดตามเอาใจใส่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญฤทธิ์ สีลาแก้ว (2544) พบว่า ด้านความร่วมมือของชุมชนในการปฏิบัติงานโครงการอาหารกลางวันอยู่ในระดับปานกลาง และการเปิดโอกาสให้นักเรียน ผู้ปกครองเสนอความคิดเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาโครงการอาหารกลางวัน ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับน้อย ส่วนครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง และการเปิดโอกาสให้นักเรียน ผู้ปกครองเสนอความคิดเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาโครงการอาหารกลางวัน ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับน้อย ส่วนครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง

5. ด้านบุคลากร พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน โดยรวมมีปัญหายุ่งในระดับปานกลาง โดยข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นสอดคล้องกัน คือการให้บริการตักอาหารของครูเวรแก่นักเรียนในแต่ละวัน มีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียนอยู่แล้ว การให้บริการโดยการตักอาหารให้กับเด็กนักเรียนจึงไม่มีปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไพบุลย์ พุทธวงศ์ (2542:109) ที่ว่าบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดอาหารกลางวัน โรงเรียนส่วนมากจะจัดให้ครูทุกคน ผลัดเปลี่ยนกันรับผิดชอบในการตักอาหาร

นอกจากนี้ปัญหาการที่บุคลากรในโรงเรียนมีภารกิจและชั่วโมงสอนมากจนไม่มีเวลาช่วยทำงานด้านการจัดบริการอาหารกลางวัน เป็นปัญหารายข้อที่มีปัญหามากที่สุด ถึงแม้จะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับมาก ส่วนครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันมีความเห็นว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนและครูอาจารย์ได้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของโครงการอาหารกลางวันที่จะช่วยให้เด็กนักเรียนได้รับประทานอาหารครบทุกคนทุกวัน ช่วยให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าและส่งเสริมพัฒนาการให้เป็นไปตามวัย สอดคล้องกับ ค้วน ขาวหนู (2526:351) ที่ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดอาหารกลางวันว่าเด็กจะได้รับโครงการอาหารกลางวันที่มีคุณค่าทางโภชนาการครบถ้วนตามที่ร่างกายต้องการ เป็นการป้องกันโรคขาดสารอาหาร เป็นการสงเคราะห์เด็กยากจน แต่โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาขุนแม่ลาน้อย ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีน้อยจึงส่งผลต่อการดำเนินการโครงการอาหารกลางวัน ดังเช่นงานวิจัยของ สืบพงษ์ แสนยาเกียรติคุณ (2537:75) พบว่า ผู้ที่เป็นกำลังสำคัญในการจัดทำอาหารกลางวันไว้บริการนักเรียนก็คือ ครู นักเรียน ภารโรง แต่เนื่องจากอัตราครูในโรงเรียนขนาดเล็กมีน้อย ครูทุกคนต้องสอนประจำชั้น และสอนเต็มเวลาไม่สามารถจะมาดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน

ได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรรณะ ธารพร (2546) ที่พบว่า การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันนั้นครูผู้รับผิดชอบมีชั่วโมงสอนมากไม่สามารถจัดทำโครงการได้เต็มที่

ปัญหาการขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านทฤษฎีหรือโภชนาการผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวัน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ถนัด จำกลาง (2542) พบว่า ครูผู้รับผิดชอบโครงการส่วนใหญ่มีความรู้ในการจัดโครงการอาหารกลางวันในระดับต่ำ

6. ด้านวิธีดำเนินการ พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ด้านวิธีดำเนินการ มีปัญหาในระดับน้อยเหมือนกันทุกข้อ ปัญหาการดำเนินการจัดทำหรือให้บริการอาหารกลางวันแก่คณะนักเรียน เป็นปัญหาในการปฏิบัติอันดับแรก ซึ่งการดำเนินการจัดทำอาหารถือว่ามีความสำคัญในโครงการอาหารกลางวัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมนึก เสี่ยงหวาน (2551) ที่ว่าด้านกระบวนการ การประเมินโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหาร และครู อยู่ในระดับเห็นด้วยมากโดยโรงเรียนให้การสนับสนุนโครงการเพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และผู้บริหารมีการประเมินผลโครงการเพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

ส่วนที่มีปัญหารองลงมาเป็นอันดับสอง คือการศึกษาและสำรวจข้อมูลโครงการอาหารกลางวัน การกำหนดแนวทางวิธีการและรูปแบบการปฏิบัติโครงการ การประเมินโครงการเมื่อสิ้นปีการศึกษาเพื่อหาแนวทางพัฒนาโครงการ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินโครงการอาหารกลางวันให้ประสบผลสำเร็จ ดังที่ จารึก ยิ้มแย้ม (2546) ได้กล่าวว่า โรงเรียนควรมีแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ด้านการวางแผนคือ วางแผนให้สอดคล้องกับทรัพยากรการบริหารงานที่มีอยู่ ได้แก่ กำลังคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และทรัพยากรที่มีอยู่ ด้านการจัดหาทรัพยากรคือ ลดภารกิจด้านอื่น ๆ ของเจ้าหน้าที่และปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ด้านการจูงใจให้ปฏิบัติงานคือ ให้การยกย่องและเชิดชูเกียรติแก่ผู้ปฏิบัติงานโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ด้านการประสานงานคือ ส่งเสริมให้บุคลากรมีการทำงานเป็นทีมหรือคณะกรรมการเพื่อการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันอย่างต่อเนื่อง ด้านการประเมินผล คือ ส่งเสริมให้มีการประเมินผลงานอย่างต่อเนื่องคือ ก่อนเริ่มโครงการ ระหว่างดำเนินงาน สิ้นสุดโครงการ และประเมินผลประจำปี แต่จากการศึกษาโรงเรียนแต่ละโรงเรียนยังขาดการวางแผน การกำหนดแนวทางและรูปแบบโครงการ รวมทั้งการประเมินโครงการเมื่อสิ้นปีการศึกษา

ข้อที่มีปัญหาเป็นอันดับสุดท้าย คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการอาหารกลางวัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีวางแผนในการประชุมผู้ปกครอง ครู นักเรียน

และผู้เกี่ยวข้องอย่างน้อยภาคเรียนละหนึ่งครั้ง เพื่อชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องทราบข่าวสาร ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันและขอความร่วมมือจากผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนและร่วมกันแก้ปัญหาในการดำเนินโครงการเพื่อปรับปรุงให้การดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนมาจากคณะกรรมการโรงเรียน และประชุมชี้แจงให้คณะกรรมการได้ทราบถึงนโยบายและเป้าหมายของโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนเพื่อร่วมกันวางแผนในการดำเนินงานและดำเนินงานตามแผนงานโครงการในโอกาสต่อไปซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิสา อัมพันธุ์เปรม (2543) พบว่า ผลของการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันจะบรรลุวัตถุประสงค์ได้ต้องขึ้นอยู่กับ ปัจจัยหลายด้าน แต่ที่สำคัญที่สุดขึ้นอยู่กับผู้บริหารและชุมชนต้องร่วมมือกันจัดทำโครงการอาหารกลางวันโดยเล็งเห็นความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับ จึงจะทำให้โครงการนี้ดำเนินการต่อไปได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาขุนแม่ลาน้อย อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ด้านบุคลากร มีปัญหามากในด้านการที่บุคลากรในโรงเรียนมีภารกิจและชั่วโมงสอนมากจนไม่มีเวลามาช่วยทำงานด้านการจัดบริการอาหารกลางวัน ควรมีการจัดอัตรากำลังครูให้เหมาะสมกับโรงเรียน และขอความร่วมมือจากชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการอาหารกลางวัน เช่นผู้ปกครองอาจมีการหมุนเวียนมาช่วยทำอาหารวันละ 2 ท่าน ก็จะเป็นการช่วยลดภาระของครู เพื่อที่จะได้นำเวลามาทำการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรมีการอบรมครูเกี่ยวกับโครงการอาหารกลางวันเพื่อจะเป็นการส่งเสริมโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ด้านงบประมาณ มีปัญหามากในด้านการขาดแคลนงบประมาณหมุนเวียนที่จะใช้จ่ายประจำวันในการจัดทำอาหาร การจัดสรรงบประมาณควรพิจารณาตามสภาพของโรงเรียนแต่ละแห่ง โดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ห่างไกล นอกจากนั้นโรงเรียนควรหาเงินทุนเพิ่มหรือทดแทนส่วนที่หมดไป โดยอาจขอรับบริจาคจากองค์กรต่างๆ และเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรของโรงเรียนให้มากขึ้นเพื่อขาย และนำมาประกอบอาหารกลางวันเพื่อลดงบประมาณอีกทางหนึ่งด้วย

3. ด้านอาคารสถานที่ มีปัญหามากในด้านการจัดสถานที่ในการประกอบอาหาร สะอาด สะดวก ปลอดภัย ควรจัดตั้งงบประมาณเพื่อสร้างโรงอาหารให้เหมาะสมเพียงพอกับความ ต้องการของโรงเรียน เพื่อโรงเรียนจะได้ใช้ให้เกิดประโยชน์กับการดำเนินโครงการอาหารกลางวัน ให้มากที่สุด

4. ด้านวัสดุอุปกรณ์ มีปัญหามากด้านการขาดแคลนภาชนะสำหรับใส่น้ำดื่ม ดังนั้น โรงเรียนควรจัดภาชนะสำหรับใส่น้ำดื่มให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนเพราะน้ำก็สิ่งสำคัญ อย่างหนึ่งต่อชีวิตและการเจริญเติบโตของเด็ก โดยโรงเรียนอาจนำงบประมาณในส่วน of โครงการอาหารกลางวันมาจัดซื้อและมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการนำไปใช้และการทำความสะอาดให้สะอาดอยู่เสมอ

5. ด้านวิธีดำเนินการ มีปัญหามากด้านการดำเนินการจัดทำหรือให้บริการอาหาร กลางวันแก่คณะนักเรียน ควรมีการกำหนดแนวทางวิธีการและรูปแบบการปฏิบัติโครงการอาหาร กลางวันให้ชัดเจนมีการประชุมวางแผนการดำเนินงานร่วมกับผู้เกี่ยวข้องและควรมีการประเมินและ สรุปโครงการเมื่อสิ้นปีการศึกษาเพื่อหาแนวทางพัฒนาและปรับปรุงโครงการให้มีประสิทธิภาพ และสามารถเผยแพร่ผลการดำเนินงานสำหรับโรงเรียนอื่นๆต่อไป

6. ด้านความร่วมมือจากบุคคลภายนอก มีปัญหามากด้านการขาดการเอาใจใส่ ติดตาม ให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โรงเรียนควรพยายามให้ชุมชนมีส่วนร่วมใน โครงการอาหารกลางวัน ควรมีส่วนในการเตรียมกลุ่มและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อให้เกิดความร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชน ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดโครงการอาหาร กลางวัน เช่น ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการจัดและประกอบอาหารกลางวัน ขอบริจาค ผลผลิตทางการเกษตรเพื่อนำมาประกอบอาหารกลางวัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาแบบการบริหารจัดการ โครงการอาหารกลางวันแบบมีส่วนร่วม ร่วมในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายคุณภาพพัฒนาคุณภาพการศึกษาขุนแม่ลาน้อย อำเภอมะนัง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

2. ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการ โครงการอาหารกลางวันที่เหมาะสมกับ โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายคุณภาพพัฒนาคุณภาพการศึกษาขุนแม่ลาน้อย อำเภอมะนัง จังหวัด แม่ฮ่องสอน

3. ควรศึกษารูปแบบและวิธีการบริหารจัดการ โครงการอาหารกลางวันของโรงเรียน ที่มีบริบทที่แตกต่างกัน